

1982, 3. června – Sdělení VONS č. 301 „Odsouzení P. Josefa Bárty a P. MUDr. Ladislava Trojana“ o soudním jednání u Okresního soudu v Liberci a odsouzení Josefa Bárty k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a Ladislava Trojana k podmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.¹

Ve dnech 6. a 7. 4. 1982 proběhlo před senátem Okresního soudu v Liberci hlavní líčení ve věci duchovního P. Josefa Bárty, nar. 18. 3. 1921, bytem v Liberci IV, Na Perštýně 243/15, a MUDr. Ladislava Trojana, nar. 27. 6. 1912, bytem v Liberci XIV, Vrchlického 328/81, obžalovaných z trestných činů podle § 178 trestního zákona (maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi).² Tohoto trestného činu se dopustili údajně tím, že bez státního souhlasu k duchovenské činnosti slavili za účasti dalších osob mši svatou a vedli společné modlitby. P. Josef Bárta krom toho údajně řídil kapituly duchovní obnovy, připravoval a vedl exercicie, připravoval a vedl výuku bohosloví, připravoval mladé lidi na řeholní život. Údajně si k tomu účelu sám zpracovával studijní plány a studijní materiály, jejichž rozmnožování zajišťoval, vedl konzultace a prováděl zkoušky studujících v rámci libereckého františkánského konventu.

Oba obžalovaní byli již trestáni v minulosti. P. Josef Bárta byl r. 1952 odsouzen za údajnou velezradu k trestu odnětí svobody na 20 let, z nichž si 15 let odpykal,³ MUDr. Ladislav Trojan byl internován bez soudního řízení v rámci tzv. centralizace řeholníků v letech 1950–1956, v r. 1956 byl tajně vysvěcen, r. 1961 byl odsouzen na čtyři roky nepodmíněně za „sdružování proti republice“ a „ohrožení státního tajemství“ (dle §§ 79 a 88 zákona č. 86/1950 Sb.).⁴ Ve všech těchto případech nevybíravé represe, tak jako v případě aktuálním, se oba obžalovaní „provinili“ v podstatě pouze tím, že jsou řeholníky, členy řádu sv. Františka, v jeho provincii sv. Václava, tj. v Čechách, a pokoušejí se žít v souladu s tímto přesvědčením.

Obžaloba uvádí, že ustanovením § 14 zákona č. 218/1949 Sb. (o hospodářském zabezpečení církví státem) byly zrušeny veškeré předpisy, které předtím upravovaly právní základ činnosti řeholníků – řádů na území ČSSR a že proto řeholní řády a kongregace nemají na území ČSSR vlastní právní subjektivitu a že tedy náš právní řád neumožňuje veřejné působení řádových společenstev, tj. přijímání nových členů řádu, jejich přípravu na noviciát a skládání řeholních slibů. Naproti tomu lze uvést, že v ČSSR nebyly řeholní řády žádným předpisem výslovně zakázány, že Ústava a Mezinárodní pakty o lidských právech, které naše vláda před časem signovala, zaručují svobodu vyznání, svobodu spolčování, svobodu přesvědčení a jeho veřejného projevu atd. Rovněž život dle řádových pravidel uvnitř řádových domů a sebevzdělávání, byť organizované, nelze považovat za „veřejné“ působení, neboť právní pojem veřejnosti praví tolik, co „přístupnost pro kohokoliv“, což zjevně není případ pro jednání, jejichž dosah je omezen regulami řádu na úzkou pospolitost bratří.

Obžaloba vede své důkazy citacemi ze Směrnic sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR, odvozuje je ze stanovisek okresního tajemníka pro věci církevní a ředitele sekretariátu pro věci církevní MK ČSR, které však jsou vesměs v rozporu s citovanými Mezinárodními pakty o lidských právech. Z uvedených stanovisek např. plyne, že v ČSSR je třeba i ke sloužení soukromých mší státního souhlasu, že řády jsou podle zákona v naší zemi určeny k odumření (vymírání bratří) aj.⁵

Oba obžalované uznal soud vinnými a odsoudil jedenašedesátiletého P. Josefa Bártu k 18 měsícům odnětí svobody nepodmíněně a sedmdesátiletého P. MUDr. Ladislava Trojana k 10 měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na dobu tří let. Oba obžalovaní se proti rozsudku okresního soudu odvolali.⁶

Informace o Chartě 77, r. 5, 1982, č. 5, s. 10–11.

POZNÁMKY

- ¹ K případu viz dále sdělení VONS č. 221, 234 a 237, dokumenty č. 222, 235 a 238.
- ² Josef Bárta a Ladislav Trojan byli obžalováni 6. 11. 1981 okresním prokurátorem v Liberci Josefem Čechem. Obžaloba je uložena in: OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Bárty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81; též LP, Sb. VONS, inv. č. 25, sign. I/2, kart. 13. K průběhu soudního jednání viz protokol o hlavním líčení. OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Bárty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81.
- ³ Bárta byl odsouzen pro trestný čin velezrady v roce 1952 státním soudem v Praze. V roce 1966 byl podmíněně propuštěn na svobodu a v roce 1968 mu byl trest zahrazen. Viz rozsudek Okresního soudu v Liberci nad J. Bártou a L. Trojanem ze 7. 4. 1982 vyneseny senátem složeným z předsedkyně JUDr. Milady Rosenbergové a soudců Miroslava Kopeckého a Miroslavy Pikorové, který je uložen in: tamtéž; též NA, Ministerstvo kultury ČSR/ČR – sekretariát pro věci církevní, kart. 130. Rozsudek byl publikován in: DACHOVSKÝ, Karel: *Cesta františkánského kněze Jana Bárty*, Praha 1990, s. 66–77.
- ⁴ K tomu viz ABS, vyšetřovací spis k případu L. Trojana, sign. V 1531 HK.
- ⁵ Viz odborné vyjádření sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR v trestní věci J. Bárty ze 6. 4. 1981, které bylo publikováno in: *Studie*, 1982, č. 79, s. 77–78; též DACHOVSKÝ: *Cesta františkánského kněze*, s. 56–59. Koncept odborného vyjádření a žádost vyšetřovatele Okresní správy SNB – oddělení vyšetřování VB Liberec kapitána Lubomíra Ježka o jeho vypracování ze 17. 2. 1981 jsou uloženy in: NA, Ministerstvo kultury ČSR/ČR – sekretariát pro věci církevní, kart. 130.
- ⁶ V odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Liberci z 25. 5. 1982 se Bárta hájil tím, že náboženské úkony nevykonával veřejně, ale na soukromých, širší veřejnosti uzavřených místech. Jiné osoby byly na těchto mších přítomny jen výjimečně. Podobně argumentoval i Trojan ve svém odvolání ze 4. 6. 1982. OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Bárty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81.

Senát Krajského soudu v Ústí nad Labem složený z předsedy JUDr. Václava Nygrína a soudců JUDr. Josefa Grunta a promované právničky Marie Hamšíkové svým usnesením z 21. 7. 1982 potvrdil rozsudek Okresního soudu v Liberci, pouze snížil výši nepodmíněného trestu odnětí svobody J. Bárty z osmnácti měsíců na jeden rok, neboť ji považoval za nepřiměřeně tvrdou. OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Bárty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81; též NA, Ministerstvo kultury ČSR/ČR – sekretariát pro věci církevní, kart. 130; usnesení bylo publikováno in: *Studie*, 1982, č. 84, s. 611–615.

K případu J. Bárty a L. Trojana viz dále komentovaný soubor dokumentů J. Bárty „Dokumentace k případu P. Josefa Bárty“, LP, Sb. VONS, inv. č. 25, sign. II/2, kart. 13; též soubor textů k případu „Bílá kniha ve věci Josefa Bárty“, in: *Studie*, 1981, č. 78, s. 575–589.

K výkonu trestu odnětí svobody byl J. Bárta povolán 25. 10. 1982. Požádal o odklad nástupu trestu ze zdravotních důvodů, opíral se přitom o zprávu o jeho špatném zdravotním stavu vypracovanou OÚNZ v Liberci 15. 10. 1982. Viz OS v Liberci, soudní spis k případu Josefa Bárty a Ladislava Trojana, spis. zn. 1 T 1017/81. Při zpáteční cestě z návštěvy u františkáněk ve východočeském Hoješíně 9. 12. 1982 dostal infarkt, jemuž podlehl. DACHOVSKÝ: *Cesta františkánského kněze*, s. 85–87.